Leto LXXV., št. 207 Spedizione in abbonamento postale. Poštnina plačana v gotovini. Ljubljana, četrtek 16. septembra 1943 Cena 50 cent.

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINIJEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 11 lir — Račun pri poštno ček. zavodu: Ljubljana 10.351

Harte Kämpfe an der Ostfront

Grosse Erfolge gegen feindliche Landungstruppen bei Salerno und Eboli

Aus dem Führerhauptquartier, 15. Sept. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Am Kubanbrückenkopf herrschte auch gestern lebhafte Kampftätigkeit. Bei erneuten Angriffen im Raume vom Krimskaja verloren die Sowjets 32 Panzer.

Im Süden und in der Mitte der Ostfront scheiterte der Feind seine Durchbruchsversuche in den Abschnitten von Krasnoarmejskoje, südlich und westlich Charkow, an der Desna und bei Kirov fort. Sie wurden in harten Kämpfen grösstenteils abgewehrt. Eigene Angriffe wurden an verschiedenen Stellen eingesetzt.

Neue heftige Angriffe der Sowjets südwestlich Bjeli scheiterten trotz Einsatz starker Infanterie- und Panzerkräfte.

Im finischen Meerbusen versenkten Einheiten der Kriegsmarine ein bolschewistisches Schnellboot und brachten während des Gefechtes zwei angreifende Bombenflugzeuge zum Absturz.

Sicherungstreitkräfte eines deutschen Geleites, bestehend aus Jagd- und Zerstörerstaffeln der Luftwaffe, schossen an der nordnorwegischen Küste von 55 angreifenden Sowjetjagdbombern 34 ab.

In den schweren Abwehrkämpfen nördlich des Asowschen Meeres zeichnete sich der Obergefreite Ritz einer Panzerjägerkompanie eines Grenadierregimentes besonders aus. Er vernichtete am 1. September in kurzer Zeit 10 von 27 im Abschnitt seiner Kompanie durchgebrochene Panzer.

Der Angriff gegen die britisch-nordamerikanischen Landungsverbände bei Salerno und Eboli hat gestern zum einem grossen Erfolge geführt. Eine feindliche Kräftegruppe wurde eingeschlossen, eine zweite vernichtet. Die Beute- und Gefangenenzahlen sind im ständigen Wachsen. Der gestern bei Eboli zurückgeworfene Feind hat sich im Schutze der Schiffsartillerie nahe der Küste zu erneuten Widerstand gesetzt.

Die Luftwaffe griff die feindliche Landungsflotte laufend an. Ein Transporter von 4000 Brt. wurde vernichtend getroffen, fünf weitere Schiffe mittlerer Grösse erhielten Bombentreffer schweren Kalibers. Deutsche Schnellboote torpedierten einen feindlichen Kreuzer und brachten zwei italienische Motorsegler auf.

An der Küste des besetzten Westgebietes und bei einzelnen nächtlichen Störfliegen über dem nördlichen Reichsgebiet wurden von Luftverteidigungskräften drei, von Einheiten der Kriegsmarine fünf feindliche Flugzeuge zum Absturz gebracht.

Die Durchführung der Transporte auf sämtlichen Kriegsschauplätzen stellt an alle Transportdienststellen die höchsten Anforderungen. Bei rascher Wiederherstellung zerstörter Strecken oder Inbetriebnahme neuer Linien zeichnen sich Eisenbahnpioniere und Betriebstruppen immer wieder hervorragend aus.

Trdi boji na vzhodni fronti

Veliki uspehi proti sovražnim izkrcevalnim oddelkom pri Salernu in Eboliju

Iz Führerjevega glavnega stana, 15. sept. Nemško vrhovno poveljništvo je objavilo naslednje poročilo:

Na kubanskem mostišču je bila tudi včeraj živahna bojna delavnost. Med ponovnimi napadi na področju Krimske so izgubile sovjetske čete 32 oklopnih voz.

Na jugu in v središču vzhodne fronte je nadaljeval sovražnik svoje poizkuse prodorov v odsekih Krasnoarmejska, južno in zapadno od Harkova, ob Desni in pri Kirovu. Bili so v hudih bojih po večini zavrnjeni. Naši napadi so bili podvzeti na raznih mestih.

Novi srditi sovjetski napadi južnozapadno od Bjelija so se izjalovili kljub uporabi močnih pehotnih in oklopnih sil.

V Finskem zalivu so potopile enote bojne mornarice boljševiški brzi čoln in so sestrelile med bojem dva napadajoča bombnika.

Zaščitne bojne sile nekega nemškega spremstva, obstoječega iz lovskih in rušilnih jat letalskega orožja, so sestrelile ob severni norveški obali 34 izmed 55 napadajočih sovjetskih lovskih bombnikov.

V težkih obrambnih bojih severno od Azovskega morja se je odikoval naddesetnik oklopne lovske stotnije grenadirskega polka, Ritz, ki je uničil 1. septembra v kratkem času 10 izmed 27 oklopnih voz, ki so prodrli v odseku njegove stotnije.

Napad proti angleško-severnoameriškim izkrcevalnim oddelkom pri Salernu in Eboliju je dovedel včeraj do velikega uspeha. Neka sovražna skupina čet je bila obkoljena., neka druga pa uničena. Plen in število ujetnikov stalno naraščata. Sovražnik, ki je bil včeraj pri Eboliju pognan nazaj, se je v varstvu ladijskega topništva vnovič postavil v bran v bližini obale.

Letalsko orožje neprestano napada sovražnikovo izkrcevalno brodovje. Transportna ladja 4000 br. t. je bila uničujoče zadeta, pet nadaljnjih ladij srednje velikosti pa je bilo zadetih z bombami težkega kalibra. Nemški brzi čolni so torpedirali sovražno križarko in zajeli dve italijanski motorni jadrnici.

Ob obali zasedenega zapadnega področja in med posameznimi nočnimi motilnimi poleti nad severnim državnim ozemljem so letalske obrambne sile sestrelile tri, enote vojne mornarice pa pet sovražnih letal.

Izvedba transportov na vseh bojiščih zahteva od vseh transportnih ustanov največje napore. Pri naglem obnavljanju porušenih prog in obnovi obratovanja novih železnic se vedno znova izredno odlikujejo železniški pionirji in prometne čete.

Živahno udejstvovanje nemškega letalstva

Berlin, 16. sept. Na vzhodni fronti se nemško letalstvo vsestransko živahno udejstvuje. Zapadno od Kurska so nemška bojna letala docela razdejala važno železniško križišče. Še včeraj so bili opaženi veliki požari. Ves dovoz za boljševiške čete je v zastoju. Samo na eni progi je zatrpanih 14 dolgih vlakov. Na srednjem odseku so močni sovjetski letalski oddelki skušali napasti neko nemško letališče. Nemški lovci, ki so se takoj dvignili v obrambo, so pri tem sestrelili 22 sovjetskih letal.

London priznava ameriški poraz pri Salernu

Berlin, 15. sept Pri Salernu so nemški tankovski oddelki in oddelki tankovskih grenadirjev na vsej fronti prodrli z višinskih postojank na obalno nižino ter močne sovražne oddelke docela odrezali ali pa jih potisnili nazaj na izkrcevalne položaje. Zajeti so bili tudi številni ujetniki. Londonska službena agencija priznava, da je bila ameriška divizija pri Salernu vržena nazaj in stisnjena na ozek prostor, kakor tudi, da so Američani doživeli resen poraz, ker so morali znatno ozemlje prepustiti Nemcem. Agencija priznava tudi, da so imeli Američani zelo hude izgube.

Udarci sovražnim ladjam v Salernskem zalivu

Berlin, 16. sept. Na obalnem področju pri Salernu so izkrcane ameriške čete tudi včeraj nudile obupen odpor. Sovražno mornariško topništvo jih je skušalo zaščititi s silovitim topniškim ognjem, toda nemški napadalni oddelki so kljub temu prodrli dalje in stisnili Američane na še tesnejši prostor. Nemška letala so napadala ladijske cilje v zalivu. Po dosedanjih poročilih se je sovražna križarka po strahoviti eksploziji potopila. Velika transportna ladja z 8000 tonami je bila potopljena, tri nadaljnje pa hudo poškodovane. Na prostoru pri Pontebi izkrcani sovražni padalci, ki so imeli nalogo ovirati nemške zveze, so bili takoj obkoljeni in uničeni.

Grande successo presso Salerno ed Eboli

Dal quartier generale del Führer 15 settembre. Il Comando Supremo delle Forze Armate comunica:

Sulla testa di ponte del Cuban anche ieri vivace attività operativa. In rinnovati attacchi nel settore di Krimskaja i sovietici perdevano 32 carri armati. Nel settore meridionale e centrale del fronte orientale il nemico continuava i suoi tentativi di sfondamento nelle zone di Krasnoarmejskoje a sud e ovest di Carkow, sul Desna e presso Kirov. Gli attacchi in gran parte sono stati respinti in aspri combattimenti. Nostri attacchi sono stati intrapresi in diversi punti. Nuovi violenti attacchi dei sovietici a sud ovest di Bieli fallivano nonostante l'impiego di forti contigenti di truppe di fanteria e di carri armati.

Nel golfo finico unità della marina da guerra affondavano un motoscafo celere bolscevico e durante il combattimento abbattevano due bombardieri attaccanti.

Forze armate a protezione di un convoglio tedesco composto di stormi di cacciatori e bombardieri della Luftwaffe, abbattevano sulla costa nord della Norvegia 34 su 55 dei bombardieri sovietici attaccanti.

In duri combattimenti difensivi a nord del mare d'Azov si distingueva il caporale Ritz di una compagnia di cacciatori di un reggimento di Grenatieri che il primo settembre distruggeva in breve tempo 10 dei 27 carri armati penetrati nel settore della sua compagnia.

L'attaco contro le truppe di sbarco nordamericane presso Salerno ed Eboli ha condotta ieri ad un grande successo. Un gruppo di forze nemiche è stato circondato, un secondo distrutto. Il bottino e il numero dei prigionieri sono in continuo aumento. Il nemico, respinto ieri presso Eboli, è passato alla resistenza presso la costa sotto la protenzione dell'artiglieria navale.

La Luftwaffe attacca incessantemente la flotta nemica di sbarco. Una nave da trasporto di 4 mila tonnellate è stata colpita e distrutta, 5 altre navi di medio tonnellaggio sono state colpite da bombe di grosso calibro. Motoscafi veloci tedeschi hanno silurato un incrocciatore nemico, e catturato due velieri a motore italiani.

Sulla costa dei territori occupati in occidente e in singoli voli di disturbo notturno sul territorio settentrionale del Reich venivano distrutti dall'artiglieria antiaerea 3 apparecchi nemici e 5 da unità della marina di guerra.

L'affetuazione dei trasporti su tutti i fronti di guerra richiede il massimo sforzo da parte di tutte le unità addette ai trasporti stessi. Nel riattivare celermente le linee ferroviarie distrutte e nel far funzionare linee nuove si sono distinti in modo egregio il genio ferroviario e truppe addette alle comunicazioni.

Dokument izdajstva Badoglijeve vlade

Besedilo kapitulacijske pogodbe

Stockholm, 15. sept. V Londonu so v nedeljo zjutraj objavili pogoje za premirje z Italijo. Besedilo je naslednje:

»Zavezniški glavni stan, 11. septembra. Dne 3. septembra sta zastopnik generala Eisenhowra in zastopnik maršala Badoglija podpisala naslednje pogoje za vojaško premirje:

1. Italijanske oborožene sile takoj prekinejo vsako sovražnost.

2. Italija bo v okviru možnosti storila vse, da bo Nemcem onemogočila vse, kar bi jim nudilo prednosti za boj proti združenim narodom.

3. Vse vojne ujetnike ali internirance združenih narodov je treba takoj izročiti zavezniškemu vrhovnemu poveljniku; nobeni vojni ujetniki ali interniranci ne smejo biti sedaj ali v katerem koli poznejšem času prepeljani v Nemčijo.

4. Italijanska mornarica in italijanske letalske sile se morajo takoj podati na mesta za predajo, ki jih bo sporočil zavezniški vrhovni poveljnik obenem s podrobnostmi za razorožitev.

5. Vrhovni zavezniški poveljnik lahko za izvedbo vojaškega pomorskega načrta zapleni italijansko trgovsko mornarico.

6. Takojšnja predaja Korzike in celotnega italijanskega področja — italijanskih otokov in italijanske celine — zaveznikom v svrho ustanovitve vojnih oporišč in za druge namene, ki se bodo zaveznikom zdeli potrebni.

7. Takojšnja zagotovitev prostega dostopa zaveznikov na vsa letališča in pomorska oporišča na italijanskem področju ne glede na to, v kakšnem času bo italijansko ozemlje očiščeno nemških čet. Ta pristanišča in letališča morajo ščititi italijanske oborožene sile, dokler te naloge ne bodo prevzeli zavezniki sami.

8. Takojšen umik italijanskih oboroženih sil v Italijo z vseh bojišč, na katerih so sedaj.

9. Jamstvo italijanske vlade, da bodo, ako bo potrebno, vse razpoložljive oborožene sile hitro in točno izvedle pogoje tega premirja.

10. Vrhovni poveljnik zavezniških oboroženih sil si pridržuje pravico podvzeti vsak ukrep (gesture), ki bo po njegovem mnenju potreben za varstvo in koristi zavezniških oboroženih sil pri nadaljevanju vojne. Italijanska vlada se s svoje strani zavezuje, da bo sprejela vsako upravno ali drugo oblastvo, ki se bo zdelo potrebno vrhovnemu poveljniku; predvsem bo vrhovni poveljnik postavil zavezniško vojaško vlado v tistih delih italijanskega področja, v katerih bo smatral, da je tak ukrep v vojaškem interesu združenih narodov;

11. Vrhovni poveljnik združenih oboroženih sil ima popolno pravico izvesti vse ukrepe za razorožitev, demobilizacijo in razpremo;

12. Drugi pogoji političnega, gospodarskega in finančnega značaja, ki jih bo morala Italija izpolniti, bodo sporočeni pozneje;

13. Pogoji tega premirja ne bodo objavljeni brez prejšnje privolitve vrhovnega poveljnika zavezniških sil. Besedilo bo uradno sestavljeno v angleščini«.

★

S svojim podpisom tega dokumenta je Badoglio umazal svoje ime z večno neizbrisno sramoto podlega besedolomnega izdajalca. S tem pa je osramotil tudi Italijo, čeprav italijansko ljudstvo oziroma njegov časten del prav tako ostro obsoja izdajo provizorne »vlade« Viktorja Emanuela kakor Nemčija. Ti pogoji za premirje so najbolj nečasten dokument, ki ga je kdajkoli kakšna izdajalska vlada podtaknila svojemu narodu. Vsaka posamezna gori navedena točka pogojev za kapitulacijo predstavlja prav tako nezaslišano podtikanje za italijansko ljudstvo. Posebej pa je treba ugotoviti, da je Badoglio s svojim podpisom priznal tudi drugo točko, v kateri se brez strahu, da bi se pogreznil v zemljo, zavezuje, da bo storil čim več škode svojim dosedanjim nemškim zaveznikom, ki so žrtvovali tisoče svojih najboljših sinov za zaščito italijanskega imperija. »Plačilo« Anglije in Zedinjenih držav pa je tudi takšno, kakršnega zaslužijo zavezniki, ki jih rabiš, pa jih preziraš: vsebovano je v točki 12 pogojev za kapitulacijo. Izdajalski maršal se niti trenutek ni obotavljal podpisati tudi teh pogojev, s katerimi je izročil svoj lastni narod sovraštvu in samovolji neusmiljenega sovražnika. Točka 12 pravi v suhih besedah, da Italijani od svojih sovražnikov nimajo pričakovati ne sočutja niti prizanesljivosti. »Vae victis«, ki ga je nekoč zaklical zmagoviti Brennus Rimljanom, je dobil nov izraz v tem določilu za premirje.

Anglija in Amerika brezobzirno žrtvujeta Poljsko

Stockholm, 16. sept. Novi zunanji minister begunske poljske vlade v Londonu Romer je izjavil, da ni nobenega opravičila za to, da bi silili Poljsko, naj bi doprinesla še nove žrtve. Nobena poljska vlada se ne bi mogla pogajati na taki osnovi. Romer je naglasil, da Poljski, ki se še nahajajo v Rusiji, Rusije ne morejo zapustiti. Sporazum, ki ga je svoječasno sklenil Sikorski, je bil podpisan samo zaradi tega, da bi rešil milijon Poljakov, ki so jih kot ujetnike odvedli v Rusijo. Po trditvah angleških listov je ostalo od tega milijona samo še 300.000 Poljakov živih. Danes, ko sta Anglija in Amerika pripravljeni priznati Sovjetom še večje koncesije kakor leta 1941, se lahko smatra izjava Romerja le še kot preventivna obramba proti novim koncesijam na ra[illegible]

Adolf Hitler

Vodja velikega nemškega rajha je zapovedal pogumnim vojakom SS in padalcem, naj osvobodijo Duceja iz rok izdajalske Badoglijeve klike. Osvoboditev se je posrečila. Dne 10. septembra 1943 zvečer je spregovoril Führer v svojem glavnem stanu ljudstvu naslednje besede:

»Bil sem in sem srečen, da sem mogel označiti tega velikega zvestega moža (Duceja) za svojega prijatelja. Vrhu tega nisem bil naučen spreminjati svojega mnenja po potrebi od primera do primera ali pa ga tudi le samo zatajiti. Verujem, da je navzlic nasprotnim pojmovanjem tudi v življenju narodov prav tako kakor v življenju posameznikov zvestoba nenadomestljiva vrednota, brez katere se mora človeška družba omajati in prej ali slej zlomiti svojo organizacijo.«

To je govorica in stališče Adolfa Hitlerja! In oprostitev Duceja je poleg izraza najzvestejšega prijateljstva nemška v najplemenitejšem smislu. Zvestoba proti izdaji!

Prvi ukrepi Duceja

Prve naredbe, ki jih je Duce izdal včeraj:

1. Zvestim tovarišem po vsej Italiji: Od danes, 15. septembra, 1943-XXI., zopet prevzemam vrhovno vodstvo fašizma v Italiji.

2. Aleksandra Pavolinija imenujem za začasnega tajnika PNF, ki se bo od danes naprej imenovala Republikanska Fašistična Stranka.

3. Odrejam, da vse vojaške, politične, upravne, šolske in druge oblasti, ki jih je odstavila kapitulacijska vlada, zopet zavzamejo svoja mesta in svoje posle.

4. Odrejam takojšnjo vzpostavo vseh zdravih organov Stranke z naslednjimi nalogami:

a) nuditi vsakodnevno in tovariško sodelovanje nemškim vojaškim silam, ki se bore na italijanskih tleh proti skupnemu neprijatelju;

b) nuditi učinkovito in takojšnjo materialno in moralno podporo ljudstvu;

c) preiskati položaj članov Stranke v zvezi z njihovim vedenjem glede na državni udar ter eksemplarično kaznovati izdajalce in strahopetce.

5. Odrejam zopetno vzpostavitev vseh formacij zlasti prostovoljne Milice narodne varnosti.

6. Na temelju naredbe štev. 5. imenujem za vrhovnega poveljnika Milice generalnega poročnika Renata Riccija.

MUSSOLINI.

Zahvale Hitlerju

Tokio, 15. sept. Včeraj je prišlo v nemško poslaništvo v Tokio posebno japonsko odposlanstvo ter izročilo spomenico o priliki osvoboditve Mussolinija po nemških vojakih. V tej spomenici izražajo Japonci občudovanje tega velikega dejanja Hitlerja, ki je nov dokaz prisrčnega prijateljstva med obema velikima narodnima voditeljema.

Carigrad, 15. sept. Fašisti v Carigradu so naslovili na Duceja poslanico, v kateri pravijo: »Hvaležni smo Hitlerju, da Vas je zopet vrnil Italiji.«

Madrid, 15. sept Razpoloženje v Španiji glede na osvoboditev Mussolinija je izrazil španski pisatelj Viktor della Serna, ki je dejal: »Rešitev Mussolinija je izzvala v srcih vsega španskega naroda veliko veselje in zadovoljstvo. Führer je rešil ves italijanski narod pred propadom. Osvoboditev Mussolinija je na čudež meječe dejanje.«

Preprečena izročitev Mussolinija sovražniku

Stockholm, 16. sept. Kakor se doznava, je bila osvoboditev Mussolinija izvršena en dan poprej, predno so ga nameravali izročiti Angležem in Američanom. Kakor znano, je bil Mussolini osvobojen 12. septembra, njegova izročitev pa je bila določena za 13. september.

Izjalovljeni ameriški načrti

Lizbona, 16 sept. Osvoboditev Mussolinija je izzvala tudi v ameriških in angleških krogih v portugalski prestolnici hudo jezo in veliko poparjenost. Obstojal je namreč namen, spraviti Mussolinija v Washington. Churchill je baš zaradi tega tako dolgo ostal v Ameriki, da bi bil navzoč, ko bi Mussolinija kot ujetnika privedli v Ameriko. V Washingtonu so namreč nameravali iz tega napraviti veliko reklamo za prihodnje predsedniške volitve. Ves Rooseveltov reklamni aparat je bil že v pokretu. Posebni fotografi in filmski operaterji so bili že poslani v Eisenhovrov glavni stan, da bi posneli prihod Mussolinija in njegovo predajo.

Italijani v Belgiji zvesti Duceju

Bruselj, 16. sept. V Belgiji živeči Italijani so v vseh večjih mestih priredili svečanosti v proslavo osvoboditve Mussolinija. Vsi govorniki so obsojali izdajstvo Badoglijeve vlade.

Zaprisega nove bolgarske vlade

Sofija, 15. sept. Člani nove bolgarske vlade so bili včeraj sprejeti od regentskega sveta. Knez Ciril je v svojem nagovoru dejal, da je prva naloga nove bolgarske vlade, da zvesto in neomajno izvrši zgodovinsko oporoko po[illegible]

Trojni pakt ostane v veljavi

Berlin, 15. sept. Nemška državna vlada in japonska vlada objavljata:

Prelom zvestobe maršala Badoglia se v nobenem pogledu ne tiče trojnega pakta, ki ostane slej ko prej neomejeno v veljavi. Nemška državna vlada in japonska vlada sta odločeni nadaljevati vojno skupno z vsemi razpoložljivimi sredstvi do končne zmage.

Grof Turinski v Švici

Berlin, 16. sept. Grof Turinski, sorodnik italijanskega kralja, je prispel v Švico. Izjavil je, da je zelo rahlega zdravja in da se je prišel zdravit.

Verordnung

§ 1. Um die Ernährung der Bevölkerung sicherzustellen, bleiben die bereits rationierten und kontingentierten Lebensmittel weiterhin rationiert und kontingentiert.

§ 2. Ein Verkauf rationierter und kontingentierter Lebensmittel dart nur gegen Lebensmittelmarken oder Bezugscheine erfolgen.

§ 3. Die bisherigen Strafbestimmungen bleiben aufrecht erhalten.

Laibach, den 13. September 1943.

gez. Oertel
Oberst und Abschnittskomandeur

★

Uredba

§ 1. Da se zagotovi preskrba prebivalstva, ostanejo do sedaj racionirane in kontingentirane življenjske potrebščine še nadalje racionirane in kontingentirane.

§ 2. Prodaja racioniranih in kontingentiranih življenjskih potrebščin je dovoljena samo z nakaznicami za življenjske potrebščine ali z nakazili.

§ 3. Dosedanje kazenske določbe ostanejo še nadalje v veljavi.

Ljubljana, dne 13. septembra 1943.

Oertel, s. r.
polkovnik in poveljnik odseka

★

Disposizioni

§ 1. Per assicurare l'alimentazione della popolazione i generi alimentari finora razionati e contigentati restano razionati e contigentati anche in avanti.

§ 2. La vendita dei generi alimentari razionati e contigentati è permessa soltanto con le tessere annonarie o con documenti relativi.

§ 3. Le disposizioni punitive finora vigenti rimangono inalterate.

Lubiana, 13 settembre 1943.

Oertel, m. p.
colonnello e comandante della Sezione.

„Afne, kamele, boben, banda in drugo“

Spomini na predpotresno Ljubljano in življenje v nji

»Stoji, stoji Ljubljanca,
Ljubljanca dolga vas«,

Predpotresna Ljubljana je bila majhna, segala je od mitnice do mitnice, katerim so rekli »šrange«, kjer so »iblajtarji« zahtevali svoj obolos. Mitnice so bile pri Šempetru v hiši sedanje trgovine A. Šarabon, v Kravji dolini, na sedanji Vidovdanski cesti, pri gostilni Možina, na takratni Dunajski cesti ob Bavarskem dvoru, na Tržaški cesti nad tobačno tovarno, na Dolenjski cesti pri trgovini Babič in ob protestantovski cerkvi. Od severa do juga, od vzhoda do zahoda je bila približna razdalja od mitnice do mitnice dva kilometra. Ljubljana je bila torej dolga vas. Vozniki so pokali z bičem, premogarji so piskali na piščali in otroci so se obešali na vozove Ižancev, ki so vozili šoto v Ljubljano in imeli svoj prodajni prostor na Šentjakobskem trgu.

Prijetna je bila Ljubljana tiste čase, ko so nosili krste z mrliči na nosilnicah na ramah proti sv. Krištofu, kjer je zvenil zvon vojo pesem:

»Cing, cing, tinke tonke,
danes meni, jutri tebi,
danes rdeč, jutri smrdeč,
cing, cang, tink, tank«.

Bogataše pa je vozil Doberlet iz Frančiškanske ulice. Doberletovi vranci so bili vzgojeni za mrliške vozove. Na glavi so imeli nojeva peresa, hodili so po taktu, stresali z glavo z vso nobleso, kakor da se zavedajo, da nosijo petičnega zemljana k večnemu počitku. Kočijaži so bili opremljeni v pogrebno obleko in so se obnašali odlično. Na glavi so imeli »uradne« klobuke, spredaj in zadaj podaljšane v nekake dvokotne napoleonovke, obleka pa je bila našita s srebrnimi trakovi.

Ko se je bližal sprevod k Sv. Krištofu, je pozvanjal zvonček:

»Cingel, cingcangel
v jamco zvoni,
danes sem jaz,
jutri boš ti«.

Ob pogrebih bogatašev so se postavili ljubljanski reveži v vrsto pred pokopališčem. Vodja pogreba jim je delil miloščino. Ta vodja je bil visok, lep človek in nosil je izredno širok klobuk, pisal se je Malokovsky, bil je Poljak. Med otroki se je govorilo, da je prodal svoje stasito, izredno močno telo muzeju, da ga bo po njegovi smrti obdržal v obostnjaku. Baje je dobil na ta račun že gotovo vsoto denarja in ga tudi zapravil. Kjerkoli ga je srečala ljubljanska mestna otročad, mu je zapela nagajivko.

Tkratno Ljubljano je bilo treba razumeti in tudi nagajivo mladino, ki se ni omejila le na znanega »Avguština« temveč je dražila tudi »Šnops-Marjanco«, »Kurja čevca« in »Urško na fedrih«. Vajenci vseh obrti so bili pravi navihanci. Takratni »lerfantje« so bili sijajni dečki. Pred nikomur niso imeli spoštovanja, žvižgajoč so se obregnili ob vsakogar in govorili v ljubljanskem žargonu: »Te bom tako po lavskugli udaru, da boš slama ratu«.

Mirje je bilo takrat raj za fante iz Krakovega, Trnovega in Rimske ceste. V krik in vik fantov je pridirjal Balohov Zaga z vzklikom:

»Pobje, afne in kamele gredo, so že na mostu«.

Mladina je zdirjala na Emonsko cesto, kjer so se zibale kamele, na njih grbah pa so se obračale ljubke opice. Otroci so spremljali karavano, ki se je na povelje vodnika ustavila ob Cojzovi cesti.

Vodnik karavane je postavil stojalo, dal znak opici na kameli, ki je skočila na tla in k svojemu gospodarju. Oblečena je bila v pisane hlačke in jopico, na glavi je imela čepico, na rami puškico in ob strani sabljico. Na stojalu se je ozirala na vse strani, otroci so jo gledali ko deveto čudo in spremljali vsak njen gib.

Na povelje svojega gospodarja je salutirala, prijela puškico in ustrelila.

To je bilo nekaj izrednega za otroke, ki so spremljali množico kamel z opicami naprej proti Šiški.

V visokem poletju so mnogokrat prišle povorke kamel z opicami v Ljubljano in za mladino je bil to vedno prijeten dogodek.

Med meščani je zašumelo: »Nocoj bo banda«. Razgibala se je Ljubljana, dolga vas ob času ko so gorele petrolejke katere je prižigal za to pokliceni delavec. Nosil je lestvo s seboj in v odprte a zaboju petrolejke. Dogorelo od prejšnjega večera je odstranil, postavil napolnjeno na mesto, jo prižgal in nadaljeval svojo pot.

Ljubljana je bila takrat slabo razsvetljena in vendar, kadar je bil napovedan mirozov, je mesto postalo živahno. Vojaška godba je priklicala na ceste in ulice zaspane meščane. Mladina je prepevala:

»Ja banda, ja banda,
ja banda že igra,
od zad' pa star papà,
počas' za njo krevlja,
ojej, zavpije mamica,
uboga moja rebrca,
ja banda, ja banda,
ja banda pa igra«.
»Ko banda zagrmi,
vse skupaj prileti«

so peli »lerfantje« in korakali s poverko. Med žensko množico je kakšen porednež vrgel »žabico«, da so prestrašene kriknile in se razmaknile. To je bil »hec« ob ljubljanskem »firbcu«, ko je banda šla skozi mesto.

Otroci smo se igrali na Bregu pod kostanji, ko je udaril na boben ob starem lesenem šentjakobskem mostu mestni uslužbenec sivobradati Poženel na boben. Otročad je pustila svoje igre, tekla k bobnarju in poslušala:

»Da se vam na znanje, da je pasji kontumac itd.

V publicista smo bili otroci kar zamaknjeni. Roke smo prekrižali na hrbtu, oči so strmele v bobnarja, besede so šle nerazumljivo mimo nas in publicista smo spremljali, saj ni bilo odraslih, ki bi ga poslušali.

Ljubljana je bila resnično dolga vas ob afnah, kamelah, bandi in bobnu.

Mara Tavčarjeva

DNEVNE VESTI

— **Goriški nadškof na Kostanjevici.** Goriški nadškof mons. K. Margotti je bil dne 5. septembra na Kostanjevici, kjer je posetil žensko zavetišče. Nato je daroval v kostanjeviški cerkvi slovesno mašo: po končani maši je imel na vernike primeren nagovor.

— **Zelo dobra letina na Slovaškem.** Na Slovaškem so pridelali letos na površini 560.000 ha okoli 90.000 vagonov žita. Presežek žita cenijo na 20 do 25 tisoč vagonov.

— **Starostno zavarovanje za kmetovalce.** Tudi Slovaška namerava izvesti starostno zavarovanje za kmetovalce. Zadevni zakonski osnutek se že sestavlja.

— **Novi bankovci v Grčiji.** V Grčiji so prišli te dni v promet novi bankovci po 10.000 drahem.

—**Za razvoj rumunskega poljedelstva.** V Rumuniji bodo letos preorali vsa strnišča. Kmetijsko ministrstvo je oprostilo zaradi tega vse traktorje od rekvizicije.

— **Nova ladjedelnica.** V Španiji bodo zgradili novo veliko ladjedelnico. V njej bodo izdelovali ladje z 1.000 do 4.000 tonami. Ladjedelnico bodo uredili v biskajski pokrajini.

— **Obnova strojev na Ogrskem.** V smislu posebnega odloka ogrskega finančnega ministra je dovoljeno vodstvom ogrskih tvornic, da lahko določijo posebne zneske, ki naj služijo kot povojna rezerva za obnovo strojev.

— **Smrtna kosa.** V Trstu so umrli: 59letni Karol Brezigar, 56letna Marija Lovrenčič, 83letna Antonija Sancin, 66letna Avrelija Miani, 95letna Uršula Šabec vd. Kersonovič, 46letna Ana Švab, 58letna Ivana Kafol, 48letna Marija Breskvar in 70letni Evgen Ucetta.

— **Padel je na ulici in umrl.** 44letni Anton Šinkovec iz Idrije je prišel po opravkih v Gorico. Ko je prečkal Travnik, se je zgrudil na tla in obležal negiben. Med prevozom v goriško bolnišnico je izdihnil.

— **Nezgode.** 76letna Izabela Di Pinto iz ulice Fabbri v Trstu je dobila pri padcu po stopnicah poškodbe po vsem telesu. 40letni čevljar Viktor Poldrigo si je med delom poškodoval desnico, 42letni vrtnar Viktor Skamperle iz Sežane se je pri padcu s kolesa potolkel po hrbtu. Levico in desno nogo si je poškodoval med delom 30letni delavec Nazarij Birsa iz Trsta. Vsi štirje ponesrečenci se zdravijo v tržaški bolnišnici.

— **Vpsovanje v Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti v Novem mestu** se vrši dnevno. Javni nameščenci plačaje polovično šolnino. Sprejemajo se tudi prijave samo za stenografijo ali strojepisje. Začetek pouka 20. septembra.

IZ LJUBLJANE

—lj **Prava poletna vročina nas je zajela.** Že v torek je termometer zabeležil najvišji dvig živega srebra po 22. avgustu, ko smo imeli najbolj vroč dan letošnjega poletja. Bilo je 29.5 stopinj Celzija (in ne kakor je napravil včeraj po svoje tiskarski škrat: 25.5 stopinje Celzija). Včeraj se je vročina zopet stopnjevala ter je prvič v septembru prekoračila 30 stopinj Celzija. Bil je torej dan s pravo poletno vročino. V Zvezdi so včeraj in davi ugotovili: maksimum 30.4, minimum 15.6 stopinje Celzija. Obenem se dviga tudi zračni pritisk. To celo zelo naglo. Davi se je bližal že 766 mm. Vreme bo še dalje lepo. Po vrtovih bo treba že zalivati, predvsem kjer je zemlja zelo peščena in s propustno podlago. Današnje jutro je bilo megleno, zlasti na Barju. Megla pa ni bila posebno odporna. Izginjala je v zgodnjih urah, tako da je bilo okoli 7. že lepo sončno jutro.

—lj **Uradne ure na sodišču.** Na sodišču so uvedli nove uradne ure. Ob delavnikih so uradi odprti od 8. do 13. z izjemo ob sobotah, ko jih zaprejo šele ob 14. Uradno poslovanje je torej zopet neprekinjeno.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINO SLOGA Telefon 27-30
Sijajna burka, ki bo izzvala obilo smeha! Dogodki prve zakonske noči..., muhe neveste in pa tudi ženina, ciganska godba, lepo petje v filmu
MUHE MOJE ŽENE
V glavnih vlogah: Anton Pager, Toekes Ana. Režija: Gaál Béla. Glasba: Pavel Abraham
Predstave ob: 15. in 17. uri

KINO UNION Telefon 22-21
Ganljiv in dramatično napet ljubezenski roman, ki se je odigraval v kraljestvu snežnih viharjev
ZAKON SEVERA
Krasen francoski film, v katerem igrajo: Michele Morgan, Richard Pierre Willm, Charles Vanel, J. Teranne, Arlette Marchal
Predstave ob: 15.30, 17.30

KINO MATICA Telefon 22-41
Leny Marenbach, Rudolf Prack in Paul Kemp v največjem cirkuškem filmu letošnje sezone
ŽENSKA MED ZVERMI
Atrakcije, klovni in moderna glasba
Predstave dnevno ob: 15. in 17. uri
Ob nedeljah matineja ob 10.30 uri

—lj **Nakaznice za petrolej za mesec september** bo mestni preskrbovalni urad delil upravičencem za razsvetljavo stanovanjskih prostorov od 13. t. m. do vključno 25. t. m. Urad bo petrolej nakazoval upravičencem izključno samo navedene dni in sicer vsak dan od 8. do 11. ure na Krekovem trgu št. 10 v Mahrovi hiši, soba št. 1 v I. nadstropju.

—lj **Vse sadjarje in vrtnarje** opozarjamo, da dobe zanesljiva strokovna navodila in nasvete pri »Sadjarskem in vrtnarskem društvu« in pri njegovih podružnicah. Interesenti naj se obračajo v vsakem pogledu na društvo ali podružnice, kjer bodo dobili zanesljiva navodila ali nasvete, kam naj se obrnejo.

—lj **Združenje trgovcev, Ljubljana.** Vpisovanje v trgovsko strokovno nadaljevalno šolo Združenja trgovcev v Ljubljani, bo za vse tri razrede v dneh od 27. do 30. septembra vsakokrat od 9. do 11. ure in od 14. do 16. ure v pisarni Združenja trgovcev. Poznejši vpis učenca (ke) se more izvršiti le v izjemnih in opravičenih primerih, a to le do 11. oktobra t. l. Novinci morajo biti stari 14 let in morajo predložiti pri vpisu zadnje šolsko spričevalo, učno pogodbo in zdravniško potrdilo. Za sprejem v šolo mora imeti vsak najmanj tri razrede srednje ali mečanske šole, ali pa 4 razrede višje narodne šole. Učenci z manjšo predizobrazbo bodo sprejeti le v slučaju zadostnega prostora. Učenci z dovršeno srednjo ali meščansko šolo imajo prednost, da bodo sprejeti pogojno v drugi razred. Vsak učenec plača pri vpisu 300 lir šolnine. Novinci plačajo poleg te še 100 lir vpisnine, učenci III. razredov pa 100 lir oprostnine. Pouk se prične dne 11. oktobra. Podrobni razpored je na šolski deski.

—lj **Drž. tehniška srednja šola.** V I. letnike vseh šolskih oddelkov sprejeti učenci se morajo v petek, dne 1. oktobra ob 8. uri javiti k zdravniškemu pregledu na Drž. šolski poliklinik (Aškerčeva cesta). Vpisovanje in vplačevanje šolnine za I. letnike bo v soboto, dne 2. oktobra od 8. do 11. ure v šolskem poslopju. Vpisovanje za vse višje letnike vseh oddelkov bo v ponedeljek, dne 4. oktobra od 8. do 11. ure. Podrobna navodila za vpisovanje so objavljena na šolski deski. Završni izpiti se bodo vršili od 16. do 22. septembra. Popravni in razredni izpiti se bodo opravljali od 23. do 27. septembra po razporedu, ki je objavljen v šolskem vestibulu.

—lj **Vpisovanje v tečaj o negi in prehrani dojenčkov** se bo vršilo na oddelku za zdravstveno zaščito mater, dojenčkov in otrok bis. zav. (Dečji dom, Ljubljeva 3) vsak delavnik dopoldne. Pričetek tečaja bo 22. septembra ob 16. Tečaj traja 12 ur, ter je brezplačen.

—lj **Šentjakobska knjižnica v Ljubljani.** Kongresni trg 7, posluje zaenkrat vsak delavnik dopoldne od 10. do pol 1., popoldne pa od pol 3. do pol 7.

SPORTNI PREGLED

— **Tekmovanje belgijskih teniških igralcev.** Od starejših belgijskih teniških igralcev je bil na prvenstvu v Bruslju uspešen samo Van den Eynde, ki je zmagal v prvenstvu poedincev, ko je premagal Loiseaua 6:4, 4:6, 6:3. Skupno z Delireom je zmagal tudi v prvenstvu moških dvojic, ko sta v finalu izločila par Lacroix-de Borman 6:4, 2:6, 6:2. V prvenstvu žensk je zmagala Davidova, ki je v finalu premagala de Bormanovo ženo 4:6, 6:3, 7:5. V tekmovanju ženskih dvojic je zmagala dvojica Enhoven de Borman.

— **Prvenstvo belgijskih kolesarjev.** Belgijski kolesarji so tekmovali za svoje prvenstvo na progi s startom in ciljem v Bruslju. Novi prvak je komaj 19letni Rik van Streenbergen. Nastopilo je 98 tekmovalcev. Favorit tekmovanja Marcel Kint, sedanji svetovni prvak, je moral odstopiti 50 km pred ciljem, ker si je pokvaril prednje kolo. Rik van Steenbergen je privozil na cilj v 6 urah in 40 minut vožnje. Proga je merila 238 km. Dosegel je tako povprečno brzino 35.700 km na uro.

— **Velik uspeh Madžarov.** Madžarska nogometna reprezentanca je v nedeljo nastopila v Stockholmu in premagala švedsko nogometno predstavništvo 3:2. Izid je za Madžare uspešna afirmacija.

Izpred sodišča

Mirko iz Bohinja je našel sedem lahkovernežev, ki so mu izrešili skoro 4000 lir, da bi jim dobavil več mernikov pšenice

Ljubljana, 16. sept.

Mirko iz Bohinja je star komaj 22 let. Čeprav telesno pohabljen, je duševno tako razvit, da ga telesna napaka prav nič ne ovira v življenju. Dalj časa je živel v Srbiji, kjer je po dovršitvi ljudske šole posečal dve leti vojno obrtno šolo. Nato se je vrnil v svoj rodni kraj, ob začetku vojne pa se je preselil v Ljubljano, kjer živi njegova mati. V Ljubljani živijo tudi njegovi bratje in drugo sorodstvo, ki je med meščanstvom splošno znano.

Kmalu po prihodu v Ljubljano je Mirko, ki je dotlej živel pošteno, krenil na nepošteno pot. Septembra 1941 je bil kaznovan pred okrajnim sodiščem na 10 dni zapora, pogojno za dobo dveh let, ker je izmaknil 2,80 m blaga, vrednega okoli 1000 lir. Sodnik ga je sodil milo, ker je bil prepričan, da bo zadostovalo že ostrejše posvarilo. Upal je, da se bo za fanta zavzelo njegovo sorodstvo, če že ne zaradi zavest; kakšnih moralnih dolžnosti do sorodnika, pa vsaj zato, da jim ne bo delal sramote.

Zdi se pa, da se sorodstvo za fanta ni posebno pobrigalo. Izučen za strojnega ključavničarja je nekaj časa prodajal v trgovini svojega brata, nato pa se lotil, zaupajoč v svoje talente, prekupčevanja z racioniranimi živili. Pošteni nameni, ki jih je v začetku morda imel, so bili kmalu pozabljeni. Mirko je uvidel, da si s spretnim nastopom, zgovornostjo in sklicevanjem na svoje sorodstvo ustvari lahko precej izdaten vir dohodkov brez utrujajočega dela.

Obiskoval je same ugledne meščane. Med njegovimi žrtvami so finančni svetniki, profesorji glasbe, pekovski mojstri in drugi. Vsem se je najprej lepo predstavil, nato jim pa začel pripovedovati rafinirano izmišljeno povest. Ponudil se jim je, da jim dobavi vsaj en mernik pšenice. Ker so ga nagovorjeni debelo pogledali, saj so vedeli, da je trgovanje s pšenico prepovedano, jim je tvezel, da ga je Prevod pooblastil za nakupovanje pšenice po Dolenjskem. Tako dela za račun Prevoda, nekaj bo pa mimogrede nabavil pšenice zase. Vso pšenico bo spravil v Ljubljano legalno in ne bodo imeli kupci nobenih sitnosti. Govoril je tako prepričljivo, da so mu skoraj vsi kmalu verjeli. V njegovo poštenost niso podvomili niti pred zaključkom naročila, ko je zahteval plačilo vnaprej: 400 lir za mernik pšenice.

Tako je v kratkem osleparil šest oseb za 3500 lir. Spodletel mu je edino poskus, da bi si 400 lir »sposodil«. Mirko je s svojimi dobavami dolgo odlašal. Čez približno dva meseca mu je postajalo že vroče. Pisal je nekaterim svojim žrtvam, da se je dobava zakasnila in da jim bo, če ne bo mogel izpolniti naročila, vrnil denar. Ker tudi tega ni storil, so ga ovadili.

Medtem je zagrešil še eno kaznivo dejanje, ki kaže, da je fant že močno pokvarjen in da bo imel vse življenje težave s poštenim preživljanjem. Zadnjega aprila zvečer je ob nastopu policijske ure prišel iz hotela Miklič in sedel na tamkaj v stojalo za kolesa postavljeno kolo stražnika Ivana Bevca. Peljal se je z njim komaj kakih 50 korakov. Stražnik, ki je stal pri palači Grafike, je takoj opazil, da mu hoče odpeljati njegovo kolo. Pozval ga je naj se ustavi, kar je Mirko prestrašen tudi storil. Stražnik mu je kolo odvzel in ga aretiral.

Mirko je na razpravi krivdo za prevare s pšenico priznal. Izgovarjal se je, da je bil žrtev nekega le po imenu znanega železničarja Malnarja. Ta mu je baje obljubil, da mu bo dobavil vagon pšenice in mu je v ta namen Mirko dal 3000 lir predjema. Kasneje ni bilo na spregled ne železničarja ne pšenice in Mirko je obtičal. Sodniki Mirkovemu zagovoru niso verjeli, ker je bila povestica o malo znanem železničarju prenaivna in prepodobna mnogim drugim izgovorom, ki se jih radi poslužujejo obtoženci na zatožni klopi.

Glede tatvine kolesa Mirko ni hotel priznati krivde. Zatrjeval je, da je bil vinjen in da se ni zavedal, kaj dela. Ni imel namena kolesa ukrasti, temveč si ga samo sposoditi za kratko vožnjo. Stražnik je kot priča izpovedal, da Mirkova vinjenost ni bila tolikšna, da bi ne vedel, kaj počenja. To dokazuje tudi dejstvo, da se je nekaj korakov peljal s kolesom brezhibno.

Sodniki so spoznali Mirka za krivega po vseh točkah obtožnice: da je zagrešil zločinstvo obrtne prevare po §§ 334. in 337. ter prestopka tatvine po § 314. kaz. zak. Obsodili so ga na 7 mesecev strogega zapora in izgubo častnih pravic za dobo 1 leta. Oškodovancem, ki so se pridružili kazenskemu postopanju z odškodninskimi zahtevki, mora povrniti 1900 lir. Po § 66. kaz. zak. je senat izrekel, da se mora izvršiti tudi kazen iz prve pogojne obsodbe, ker doba preizkusa ni potekla brezprikorno. Sodniki so bili mnenja, da je povest o dobavitelju železničarju gladko izmišljena, posebno, ker je ni nobeni svojih žrtev povedal, pač pa se je povsod skliceval na Prevod in svoje zveze.

Branilec obtoženca dr. Miloš Stare je prijavil revizijo in priziv.

Senat so sestavljali: sos. Ivan Brelih kot predsednik in sos. Rajko Lederhas in Josip Baričevič kot votanta. Obtožnico je zastopal državni tožilec France Sever.

Križanka št. 118

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. pokrajina na Hrvatskem, 4. zapoved, nalog, 7. osebni zaimek, 8. grška črka, 9. drag kamen, 12. meglice v Poadižju, 13. turški fevdalec, 14. zvit, prebrisan, 15. hudobne, 16. podredni veznik, 18. mesto v baltskih državah (fon.), 21. začetek abecede, 23. predlog, 24. računski znak, 25. svetopisemska oseba.

Navpično: 1. prostor v gledališču, 2. veznik, 3. veznik, 4. enote časa, 5. ploskovna mera, 6. znamenit francoski pisatelj, 9. umetni ples, 10. ptica, 11. ravnina, 15. brez njega ni življenja, 17. drag kamen, 19. izraz pri nogometu (angl.), 20. gora na Kreti, 22. kratica za brat, 23. nikalnica.

Rešitev križanke št. 117

Vodoravno: 2. metež, 6. oje, 8. Ave, 10. Adakale, 13. iz, 14. ko, 16. Banat, 19. ata, 21. ode, 23. Arizona, 26 et, 27. lok, 28. re, 30. koran, 32. ano, 34. oči, 36. avenija, 39. od, 40. ri, 42. salon, 45. Ala, 47. Ate, 49. apatija, 52. os, 52. ko.

Navpično: 1. ro, 2. med, 3. tek, 4. žal, 5. le, 7. jaz, 9. vek, 11. aga, 12. Ana, 13. Ida, 15. oče, 16. bar, 17. nazoren, 18. ton, 20. tat, 22. dar, 24. ilo, 25. Oka, 26. eta, 29. Edi, 30. kov, 31. noj, 33. nad, 35. čar, 37. era, 38. Igo, 39. ona, 41. ime, 42. Sap, 43. Lot, 44. naj, 46. las, 48. tak, 50. ar, 51. in.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Četrtek, 16. septembra: Ljudmila, Kornelij.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Ženska med zvermi.
Kino Sloga: Muhe moje žene.
Kino Union: Zakon severa.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1, Bahovec, Kongresni trg 12, Nada Komotar, Vič—Tržaška cesta.

ZAHVALA

Vsem, ki ste ob težki izgubi naše pokojne

MARIJE VERBIČ roj. KOBAL

sočustvovali, ji poklonili cvetje, jo spremili na zadnji poti, naša prisrčna zahvala. Naša zahvala tudi vsem, ki ste ji kakorkoli lajšali gorje v njeni bolezni.

Ljubljana, dne 15. septembra 1943.

ŽALUJOČI OSTALI

KRMO za prašiče, koze, krave, zajce, kuretino: peso, buče, listje, zelje — nudim sproti, tudi domov. — Glince, Čampova ulica št. 6.

KLOBUČARNA „PAJK“
Vam strokovno osnaži, preoblika in prebarva Vaš klobuk, da izgleda kot nov. — Lastna delavnica. Zaloga klobukov. — Se priporoča
RUDOLF PAJK, LJUBLJANA,
SV. PETRA CESTA ŠT. 38
MIKLOŠIČEVA CESTA ŠT. 12
(Nasproti hotela Union)

P. G. Wodehouse; 73

MALA PEPITA

Padli smo bili v zasedo. Uštel sem se bil, kajti Sam je očitno računal z našim izpadom.

Odprtina, skozi katero sta skočili tisti dve postavi, je utegnila biti največ dva metra od kraja, kjer smo stali mi trije. Ko bi bila neznanca dobro skočila in se obdržala na nogah, bi bila trčila ob nas, preden bi se bili mogli ganiti. Toda slučaj je storil, da se je prvi izmed njiju v prenaglici spotaknil ob leseni prag in padel na trebuh, med tem ko je drugi, ki ni utegnil zavreti svojega zaleta, skočil čez prvega in ga pri tem — tako je bilo soditi po njegovem pridušenem vzkriku — z nogo udaril v obraz.

Trenutek, ki ga je terjala ta nezgoda, je zadostoval, da je moj načrt dozorel; uresničil sem ga neutegoma.

»K hlevom!«

V tem, ko sem kriknil Audreyi te besede, sem že zgrabil Ogdena in se spustil v tek. Razumela je, kaj hočem; ne da bi se le trenutek obotavljala, je planila ob mojo stran, in tako smo predirjali odprti prostor in hlevsko dvorišče, preden je najbližji izmed ljudi, ki so bili v drevoredu, utegnil kaj zaslutiti o našem begu v temi. Dvojna lesena vrata dvorišča so bila napol odprta, tako da nam je bila druga polovica zaslon. Med tem, ko smo tekli, so namreč napadalci streljali po nas, a vsekako le na slepo, kajti tema je bila pregosta, da bi nas bili mogli razločiti. Slišali smo, kako sta se dve svinčenki zarili v les, tretja pa je nad našimi glavami udarila obzid in se odbila v noč. Preden so utegnili znova opaliti, smo že planili v hlev in zaloputnili vrata za seboj. Hitro sem vrgel Ogdena na tla in porinil težke zapahe v njegove ležaje. Slišali smo nekaj korakov po tlaku, ki so pred vrati obmrli. Čez nekaj časa je udarilo ob vrata nekaj težkega, in vse je utihnilo

Kakor v mnogih angleških selskih dvorcih, so bili tudi hlevi v Sanstead Housu svoje dni ponos lastnikov. Naj so bili stavbeniki tistih časov v tem in onem še tako pomanjkljivi, pri zidavi hlevov vsekako niso skoparili; napravili so jih bili močne, s stenami, smožnimi kljubovati ne le napadom časa in vremena, ampak tudi ljudi, če bi potreba nanesla; kajti Booni, nekdanji gospodarji Sanstead Housa, so redili krasne, dragocene dirkalne konje, ki so jih varovali kakor briljante. Zidovi so bili debeli, vrata močna, okna so imela železne rešetke. Bolj varnega pribežališča si res nismo mogli želeti.

Pod vlado gospoda Abneya so bili hlevi izgubili nekdanje značilno lice. Predeljeni so bili na tri oddelke, ki so jih ločile surove stene. Eden teh oddelkov je bil prirejen za telovadnico, drugi za drvarnico, tretji, ki smo se bili zatekli vanj, pa je bil ostal hlev, dasi mu v tej dobi propadanja niso teptala tal konjska kopita, ampak samo noge hlapca, ki nam je čistil čevlje. Jasli, nekdaj polne dišeče zobi, so bile zdaj shramba za ščetke in loščilo. V »boksu«, kjer je svoje dni odmeval topot debyjskega favorita, pa so med šolskim letom gojenci spravljali kolesa.

V kupu ščetk in škatlic sem po dolgem brskanju našel ogorek sveče in ga prižgal. To je bilo sicer nevarno, a naše skrivališče sem si moral ogledati. Ko mi že prej ni bilo prišlo na misel, da bi se bil natančneje seznanil s konjušnicami, sem hotel vsaj zdaj videti, kakšni so prostori in kako leže.

Čez nekaj časa sem upihnil svečo, zadovoljen s tem, kar sem bil dognal. Edini dve okni sta bili ozki, visoko postavljeni in dobro zaprti z železnim omrežjem. Tudi če bi bil sovražnik streljal vanju, je bilo v notranjščini pet ali šest varnih mest. In kar je bilo še boljše: ako bi bil vlomil vrata, nam je ostajala druga obrambna četa na podstrešju, kamor je vodila lestvica z loputnico na vrhu. Sreča nam je bila res naklonjena, ko nam je pokazala pot v to, vsaj na oko nezavzetno pribežališče.

Po končanem ogledu sem opazil, da se »mala Pepita« še vedno obira in godrnja. Streli so bili očitno vplivali na njegove živce, kajti nič več ni govoril s tistim zategnjenim glasom, s katerim je v srečnejših okoliščinah pretresal sportne dogodke; njegovo jezikanje je bilo zdaj odsekano in živahno.

»Izmed vseh prekletih neumnosti, ki sem kdaj zašel vanje, je ta najhujša. Kaj pa mislijo ti bebci, da tako streljajo? Ena krogla mi je priletela komaj za palec mimo glave: kako lahko bi me bili ubili! Hudimana, hudimana, in ves premočen sem tudi! Prehladil se bom, prav gotovo da. In vse to zaradi vaše preklete trme, ki nas je spravila sem! Mar bi bili ostali v hiši!«

»Niti pet minut jih ne bi mogli zadrževati, da smo ostali v hiši,« sem odvrnil. »Tu se vsaj lahko upiramo.«

»Kdo pa pravi, da se upirajmo? Jaz ne. Kaj de, če me dobe v pesti? Meni je vse eno. Narobe, kar zdi se mi, da pojdem ven in se jim dam prijeti. Bogme, prileglo bi se papanu! Naučil bi se, da me ne bi več pošiljal z doma po teh prekletih šolah. Zakaj je tako hotel? Meni je bilo dobro tam, kjer sem bil. Jaz...«

Schriftleiter — Urejuje — Redattore: Rudolf Ozim — Für »Narodna tiskarna A. G.« als Druckstelle — Za »Narodno tiskarno d. d.« kot tiskarnarja — Per la »Narodna tiskarna s. a.« quale stampatore: Fran Jeran — Für den Inseratenteil verantwortlich — Za inseratni oddelek odgovorja — Responsabile per la parte pubblicitaria: Ljubomir Volčič